

Aliyyü'l-Kârî'nin
***Şerhu Kitabi'l-Fıkhı'l-Ekber*'de**
Kullandığı Hadislerin
Kaynakları

Tuğberk UĞURLU

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1432

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

Kitabe Yayınları

Yayın No | Publication Number: 98

Kitap Adı: Aliyyü'l-Kârî'nin *Şerhu Kitabi'l-Fıkhü'l-Ekber*'de Kullandığı Hadislerin Kaynakları

Book Title (English): Sources of Hadiths in Which Aliyyü'l-Kârî Used *Şerhu Kitabi'l-Fıkhü'l-Ekber*

ISBN: 978-625-98240-9-3

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786259824093

Yazar | Author: Tuğberk UĞURLU | orcid.org/0000-0001-7294-9416

Kurum | Institution: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

ROR ID: ror.org/03jtrja12

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 16 x 24 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 257

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRHT9 | İslam teolojisi, tefsir ve hadis çalışmaları | Islamic theology, commentary & Hadith studies

BISAC: REL037020 | Din / İslam / Teoloji | Religion / Islam / Theology

THEMA: HRLB1 | İslami teoloji | Islamic theology

LC: BP166.5 | İslami doktrinel teoloji ve Hadis | Islamic doctrinal theology and Hadith

Atıf Bilgisi | Cite as: Uğurlu, Tuğberk. *Aliyyü'l-Kârî'nin Şerhu Kitabi'l-Fıkhü'l-Ekber'de Kullandığı Hadislerin Kaynakları* – Ankara: Kitabe Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: + 90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Aliyyü'l-Kârî'nin
***Şerhu Kitabı'l-Fıkhı'l-Ekber*'de**
Kullandığı Hadislerin
Kaynakları

Tuğberk UĞURLU

Yazar Hakkında | About the Author

Tuğberk UĞURLU

Özgeçmiş: 1990 yılında Antalya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. 2009 yılında girdiği Erciyes Üniversitesi Kore Dili ve Edebiyatı bölümünden 2014 yılında mezun oldu. Yüksek Lisansını 2018 yılında Osmangazi Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Bölümünde "Aliyyü'l-Kâf'nin Şerhu Kitabı'l-Fıkhı'l-Ekber'de Kullandığı Hadislerin Kaynakları" teziyle tamamladı. Doktorasını 2024 yılında Yalova Üniversitesi Temel İslam Bilimleri bölümünde "İmam Mâlik'in Muvatta'da Yer Almayan Hadisleri" teziyle tamamladı. 2016 yılından beri Dumlupınar Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Tugberk UĞURLU

Born in Antalya in 1990. Completed his primary and secondary education in Ankara. He graduated from Erciyes University, Department of Korean Language and Literature in 2014. He completed his master degree in 2018 at Osmangazi University, Department of Basic Islamic Sciences with his thesis "Sources of Hadiths Used by Aliyyü'l-Kari in Sharhu Kitabı'l-Fıkhı'l-Akber". He completed his PhD in 2024 at Yalova University, Department of Basic Islamic Sciences with his thesis "Imam Malik's Hadiths Not Included in Muwatta". He has been working as a research assistant at Dumlupınar University, Faculty of Islamic Sciences since 2016.

Başta Filistin'deki ve Doğu Türkistan'dakiler olmak üzere, zulüm ve haksızlığa karşı direnen, insan sıfatını üzerinde taşımaya layık olan cümle kardeşlerime ithafen...

“Ben öyle bilirim ki yaşamak berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşımdır”

İsmet Özel

Kitap Hakkında

Aliyyü'l-Kârî'nin *Şerhu Kitabi'l-Fıkhü'l-Ekber*'de Kullandığı Hadislerin

Kaynakları

Molla Ali el-Kârî, Temel İslami İlimler sahasının birçok alanında (hadis, fıkıh, akaid, tefsir vb.) saygın eserler kaleme almış ve yaşadığı dönemde muasırı âlimlerce itibar görmüş, ayrıca 11. asrın müceddidi ünvanı bazı entelektüeller tarafından kendisine layık görülmüş bir ilim adamıdır. Hadis sahasındaysa günümüze kadar ulaşabilmiş, içerisinde uydurma hadisleri tespit edip derlediklerinin de bulunduğu 19 eser vererek bu alana da hâkimiyetini ispatlamıştır. Hanefi mezhebine mensup olmakla birlikte Ebû Hanîfe'nin görüşlerine son derece sadık kalmış, birçok alanda bu görüşleri savunmuş ve onun eserlerinden bazılarını da şerh yazmıştır. Bu şerhlerden belki de en meşhuru “*el-Fıkhü'l-Ekber*” adlı, İslam akaidinin temel konularını ele alan ve Hanefi mezhebinin temel kaynaklarından sayılan, İmam Azam Ebû Hanîfe'nin günümüze ulaşabilmiş küçük risalesine yazdığı şerhtir. Bu şerhte yer yer Kuran ayetlerinden, hadis-i şeriflerden ve meşhur ulemanın görüşlerinden faydalanarak Ebû Hanîfe'nin görüşlerini desteklemekle birlikte, batıl kabul ettiği fırkalarında görüşlerine yer verip onları eleştirmektedir. Biz bu çalışmamızda, hadis sahasında yetkinliğini ispatlamış olan Ali el-Kârî'nin, görüşlerini delillendirmek adına öne sürdüğü hadis rivayetlerinin kaynak değerlerini tespit etmeye çalışarak hem müellifin hadisçiliği hakkında fikir sahibi olmaya, hem de İslam akaidi konusunda üzerinde yapılan tartışmaların aktüel değerini koruduğu meseleler hakkında delil olarak zikredilen hadis rivayetlerinin hangi hadis kitaplarında rivayet edildiğini tespit etmeye, varsa rivayetlerin farklı lafızlarına ve senetlerine dikkat çekmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Ali el-Kârî; *Fıkhü'l-Ekber*; Ebû Hanîfe; Şerh; Akaid; Hadis

About the Book

Sources of Hadiths in Which Aliyyü'l-Kârî Used *Şerhu Kitabi'l-Fıkhü'l-Ekber*

As an İslamic scholar, Molla Ali el-Kârî composed some remarkable works in several field of Basic İslamic Sciences (such as hadith, fıqh, İnterpretation of Kuran etc.) and got respected of other İslamic scholars who lived in his period, likewise was deemed worthy of revisionary of 11. century by some of inttellectualists. And in the field of Hadith, he proved his authority by composing 19 works that has reached the present day in which contains works of determination and gathering of made up (mawdu) hadiths. While he stucked to Hanafi sect, he remained faithful to Abu Hanifa's views, defended them in several platforms and also annotated some of his written works. Most famous of these annotations might be the one he annotated to Abu Hanife's small booklet named "*el-Fıkhü'l-Ekber*" which is considered as one of the basic sources of Hanafi sect and embraces basic topics of İslamic faith doctrines. In this annotation he made used of Qoran verses, hadith narrations and ideas of some famous scholars to support Abu Hanife's views and also ranked views of sects that he admit their invalidation and criticised them. In our work, by confirming resource values of hadith narrations that Ali el-Kârî had asserted in the purpose of giving proof of his views we will try to have an idea about traditionism of Ali el-Kârî who proved his authority in the field of Hadith and determine which narration books contains those hadiths on topics that contemporarily argued about, also will draw attention their texts and narration chains differences if there is.

Key Words: Ali el-Kârî; *Fıkhü'l-Ekber*; Abu Hanifa; Annotation; Hadith; İslamic faith doctrines

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	10
ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
MOLLA ALİ el-KÂRÎ	17
1.1. Kısa Biyografisi	17
1.2. Hadis İlmi Üzerine Telif Ettiği Eserler	19
İKİNCİ BÖLÜM	
ŞERHU KİTABİ'L-FIKHİ'L-EKBER	23
2.1. Eser Hakkında	23
2.1.1. Eserde Üzerinde Yapılan Akademik Çalışmalar ve Tercümeler	24
2.1.2 Eserin Muhtevâ/İçerik Olarak Değerlendirilmesi	24
2.2. Eserde Kullanılan Hadisler, Kaynakları ve Değeri	25
HADİSLERİN TAHRİCİ	31
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	247
KAYNAKÇA	251
DİZİN	253

KISALTMALAR

a.g.e	: adı geçen eser
a.s	: aleyhisselam
bkz.	: bakınız
D.İ.A	: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
h.	: hicri
m.	: miladi
mad.	: maddesi
r.a	: Radıyallahu Anh
r.ah	: Rahmetullahi Aleyh
s.	: sayfa
s.a.v	: Sallallahu Aleyhi Vesellem
thk.	: tahkik eden
trc.	: tercüme eden
vs.	: vesair
v.b	: ve bunun gibi
v.	: vefat

ÖN SÖZ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla; Allah'a hamdü sena, onun sevgili Resulü Hz. Muhammed (s.a.v)'e salatü selamdan sonra;

İslami İlimlerin her biri içerik itibariyle zaman içerisinde yeni nesillere yeni kültürlerle ulaştıkça yeni anlamlar kazanmış, ana eksenden şaşmadan ulaştığı muhatapları tarafından genişleyerek anlam zenginliğine ulaşmıştır. Hicri 11. Asıra geldiğinde Osmanlı coğrafyası içerisinde pek çok ilim adamı İslami İlimler sahasında zengin eserler vermiştir. Bunlardan biri de Hicri 11. asır tarihinde yaşamış olan Molla Ali el-Kârî'dir. Molla Ali el-Kârî Temel İslami İlimler sahasının birçok alanında (hadis, fıkıh, akaid, tefsir vb.) saygın eserler kaleme almış ve yaşadığı dönemde muasır âlimlerce itibar görmüş, ayrıca 11. asrın müceddidi ünvanı bazı islam âlimleri tarafından kendisine layık görülmüş bir ilim adamıdır. Hadis sahasındaysa günümüze kadar ulaşabilmiş, içerisinde uydurma hadisleri tespit edip derlediklerinin de bulunduğu 19 eser vererek bu alana da hâkimiyetini ispatlamıştır.

Ebû Hanîfe'nin görüşlerine son derece sadık kalmış, birçok alanda bu görüşlere savunmuş ve onun eserlerinden bazılarını da şerh yazmıştır. En meşhuru "*el-Fıkhu'l-Ekber*" adlı, İslam akaidinin temel konularını ele alan ve Hanefi mezhebinin temel kaynaklarından sayılan, İmam Azam Ebû Hanîfe'nin günümüze ulaşabilmiş küçük risalesine yazdığı şerhtir.

Bizim bu çalışmamız Molla Ali el-Kârî'nin, Ebu Hanife'nin "*el-Fıkhu'l-Ekber*" ini şerh ederken kullanmış olduğu hadis-i şeriflerin kaynaklarının tespiti ve değerlendirmesi üzerinedir. Çalışmamız bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konunun önemi, amacı ve yöntemi üzerinde durulmuş, faydalanicak kaynaklar ismen liste halinde verilmiştir. İkinci bölümde, müellifin hayatı, eserleri ve hadis sahasındaki çalışmaları ele alınmış, üçüncü bölümdeyse Ali el-Kârî'nin şerhinde kullanmış olduğu 258 hadis-i şerif, 64 ana başlık altında başta Kütüb-i Sitte olmak üzere ve diğer hadis kaynaklarından ulaşabildiklerimizden tahrirler yapılmış ve sonunda bu hadisler tablo halinde gösterilerek çalışmamız tamamlanmıştır.

Çalışmam boyunca kıymetli bilgi birikim ve tecrübeleriyle şahsıma yol gösteren, destek olan ve katkıda bulunan değerli danışman hocam Prof Dr. Ali Çelik'e, ayrıca bu konuda kendilerinden faydalandığım, çalışmalarına katkı sunan tüm hocalarıma ve bu süreçte gösterdikleri fedakarlıkları sebebiyle aileme teşekkür ederim.

Tuğberk UĞURLU
Kütahya 2024